

Dobre praktyki działań adaptacyjnych i zadrzewiania obszarów wiejskich

Projekt „Drogi dla Natury”

Głównym działaniem projektu jest nasadzenie w latach 2010-2011 ok. **30 000 drzew z preferencją dla dębów i lip** w lokalizacjach uzgodnionych z zarządcami dróg na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim.

Projekt „Drogi dla Natury – aleje przydrożne jako korytarze ekologiczne dla pachnicy dębowej” finansowany jest ze środków PO Infrastruktura i Środowisko (priorytet 5.2 korytarze ekologiczne) oraz ze środków NFOŚ i GW.

Partnerzy projektu: Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja, Fundacja Ekorozwoju, Aeris Futuro, Stowarzyszenie Ekoinicjatywa

Projekt „Pszczoły proszą o pomoc – kampania na rzecz ochrony środowiska życia pszczoł i innych owadów zapylających”

www.pszczoly.zielonaakcja.pl

Źródło: <http://www.pszczoly.zielonaakcja.pl/>

Zrealizowane działania w ramach projektu „Pszczoły proszą o pomoc” - Strefy nektarodajne na terenach wiejskich

10 miejscowości, w których zostały wykonane pokazowe ścieżki edukacyjne - półnaturalne ogródki z rodzimymi gatunkami roślin oraz z miejscami dogodnymi do rozrodu zapylaczy np. domkami/hotelikami oraz 6 modelowych nasadzeń drzew nektarodajnych

Tworzenie strefy nektarodajnej:

- wypracowanie wspólnie z mieszkańcami koncepcji strefy nektarodajnej podczas warsztatu
- zakup materiałów do nasadzeń /rośliny, włóknina, paliki/
- wykonanie nasadzeń
- rekomendacje do pielęgnacji i utrzymania.

Przykłady utworzonych stref nektarodajnych: Stowarzyszenie mieszkańców wsi Godzięcin

Nasadzenia zostały zaplanowane na wąskim pasie terenu, przed placem zabaw znajdującym się w pobliżu świetlicy wiejskiej, powierzchnia rabaty wynosi 70 m², stworzona rabata ma mieć formę ekotonu

Irga, Tawuła, Pigwowiec, Wiśnia, Berberys, Budleja Dawida, Lawenda, Pęcherznica kalinolistna

Przykłady utworzonych stref nektarodajnych: Stowarzyszenie Czaple – wieś z przyszłością

Nasadzenia były zlokalizowane wzdłuż istniejącej ścieżki historycznej poświęconej krzyżom pokutnym. Na działce znajduje się również boisko do siatkówki oraz miejsce na ognisko i altanka

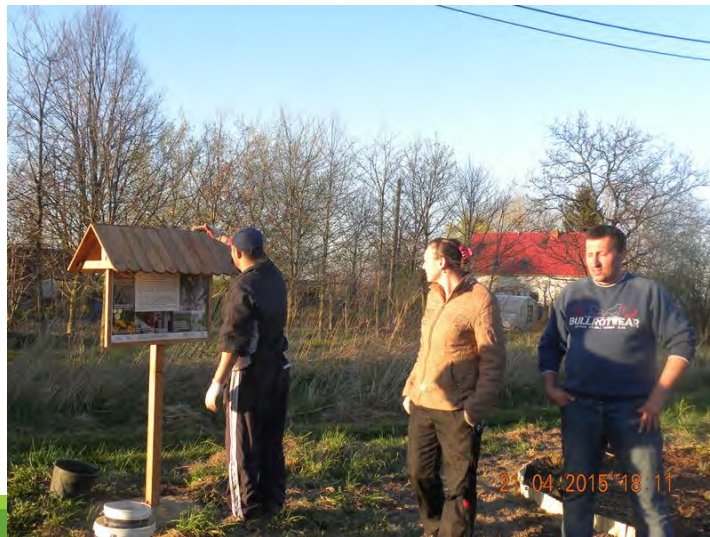
Wrzos, Floks (płożący), Macierzanka, Irga, Żylistek, Krzewuszka, Forsycja, Goździk skalny, Lawenda, Mahonia, Tawuła, Berberys, Wiśnia

Przykłady utworzonych stref nektarodajnych: Grupa nieformalna – Nasz Ernestynów

Nasadzenia były zlokalizowane na ogólnodostępnym placu w centrum miejscowości Ernestynów, teren znajduje się na północ od boiska sportowego, palcu zabaw oraz terenu przeznaczonego pod integrację mieszkańców

Irga, Lawenda, Krzewuszka, Jarząb pospolity, Lilak, Pigwowiec, Tawuła, Berberys, Budleja, Wiśnia

Przykłady utworzonych stref nektarodajnych: Stowarzyszenie Strupinianie ze Strupiny

Nasadzenia zostały zlokalizowane na dwóch działkach, na pierwszej znajdują się budynki szkoły, druga działka to trójkątny skwer w centrum miejscowości. Strupina jest miejscowością tematyczną poświęconą różom, co zostało uwzględnione podczas tworzenia koncepcji nasadzeń.

Róża w różnych odmianach, Irga, Lawenda

Przykłady utworzonych stref nektarodajnych: Koło Gospodyń wiejskich w Trzebieni

Nasadzenia zostały zlokalizowane na terenie przy Domu Ludowym „Jarzębina, z uwagi na duże nasłonecznienie i piaszczystą glebę zdecydowano się na posadzenie gatunków tolerancyjnych względem siedliska, nasadzenia mają formę nieregularnych grup, które będą kwitły w różnych okresach czasu

Śnieguliczka, Pęcherznica, Dereń, Berberys, Pigwowiec, Lipa, Jarząb pospolity, Oliwnik wąskolistny

Projekt „Historie drzewami pisane”

1. Warsztaty dla przedstawicieli władz lokalnych, nauczycieli i mieszkańców,
2. Inwentaryzacja alei na terenie Wzgórz Dalkowskich
3. Wykonanie planów ochrony i odtworzeń wybranych alei
4. Wykonanie nasadzeń oraz późniejsza opieka nad sadzonkami przez społeczność lokalne

Projekt „Historie drzewami pisane”

Mieszkańcy zmobilizowali się do wspólnych nasadzeń drzew w swoich miejscowościach

**Odtwarzanie alei drzew
owocowych w Radwanicach**

Projekt Oddolne inicjatywy dla zachowania bioróżnorodności i ochrony siedlisk owadów zapylających

Projekt ma na celu poprawę środowiska naturalnego w skali lokalnej, wzmocnienie aktywności i mobilizację społeczności lokalnych do udziału w inicjatywach rozwiązujących lokalne problemy środowiskowe, a także integrację społeczności i samorządów wokół zrównoważonego wykorzystania walorów przyrodniczych w rozwoju lokalnym.

Inicjatywy realizowane w ramach projektu zlokalizowane są na obszarach województw: dolnośląskiego i lubuskiego, na terenach różnych gmin, w większości położonych na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Są to m.in. OSO Bory Dolnośląskie, Góry Izerskie, SOO Łąki Gór i Pogórza izerskiego, Łęgi Odrzańskie, Ostoja nad Bobrem, Źródła Pijawnika, Dolina Dolnej Baryczy, Wilki nad Nysą, Przemkowski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Bobru.

Inicjatywy zostały przygotowane przez stowarzyszenia i grupy nieformalne przy wsparciu merytorycznym Fundacji Ekologicznej "Zielona Akcja". Podjęte zostaną działania w zakresie zachowania i pielęgnacji cennych alei przydrożnych i małych zbiorników wodnych; przywracania tradycyjnych odmian roślin użytkowych; rozwój ogrodów i parków o znaczeniu przyrodniczym oraz ograniczenia antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki.

Realizowane inicjatywy:

Wszystkie przedstawione inicjatywy przyczynią się do zwiększenia bioróżnorodności oraz tworzenia siedlisk dla owadów zapylających

Chronimy aleję lip w Legnicy,

Rewitalizacja zabytkowej alei lipowej w Groźcu,

Rekonstrukcja alei lipowej w Radziechowie.

Sudecka Zagroda Edukacyjna ratuje stare odmiany drzew i krzewów owocowych,

Przywracanie dawnych odmian drzew owocowych i ginących gatunków drzew w Ernestynowie.

Zielona Ścieżka Edukacyjna na Wierzowickim Starorzeczu (Wierzowice Małe),

Wzbogacenie siedlisk dla płazów i owadów przy stawach w Borowem.

Kwieciszowice - kwitnąca wieś w otoczeniu Natury 2000

Szlak kwiatowy dla owadów zapylających na terenie Mysłakowic,

Bed & Breakfast dla owadów zapylających w Bystrzycy,

- Strefa nektarodajna z żywą altaną edukacyjną w Wolimierzu.
- Park przyjazny ptakom w Chojnowie,
- Park Żeliwiak - działania pielęgnacyjne na obszarze o dużym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności (Gromadka),
- Ochrona bioróżnorodności na terenie miejscowości Wisznia Mała.
- Owadzie oczko (Legnickie Pole),
- Zagospodarowanie terenu zielonego wokół zalewu w Małomicach,
- Park odnowimy, piękne miejsce stworzymy (Godzięcín).
- Rekultywacja skweru miejskiego w Małomicach,
- W cieniu lip na szlaku św. Jakuba (Kunice),
- Drzewa dla zwierząt, drzewa dla ludzi (Legnickie Pole).

Projekt Inicjatywy oddolne „W cieniu lip na szlaku św. Jakuba „

Mieszkańcy przygotowali pas do nasadzeń lip wzdłuż drogi Ziemnice-Grzybiany, ze względu na twardość podłoża prace nasadzeniowe wykonała specjalistyczna firma, w sumie posadzono 180 sadzonek lip wraz z osłonkami, w wyniku czego powstała aleja o długości 1,7 km. Mieszkańcy społecznie wysiali łąkę kwietną na powierzchni 100 m² oraz posadzili wieloletnie krzewy kwitnące, w sumie 120 sztuk, w wyniku czego powstał skwer kwietny, w pobliżu placu zabaw w Ziemnicach.

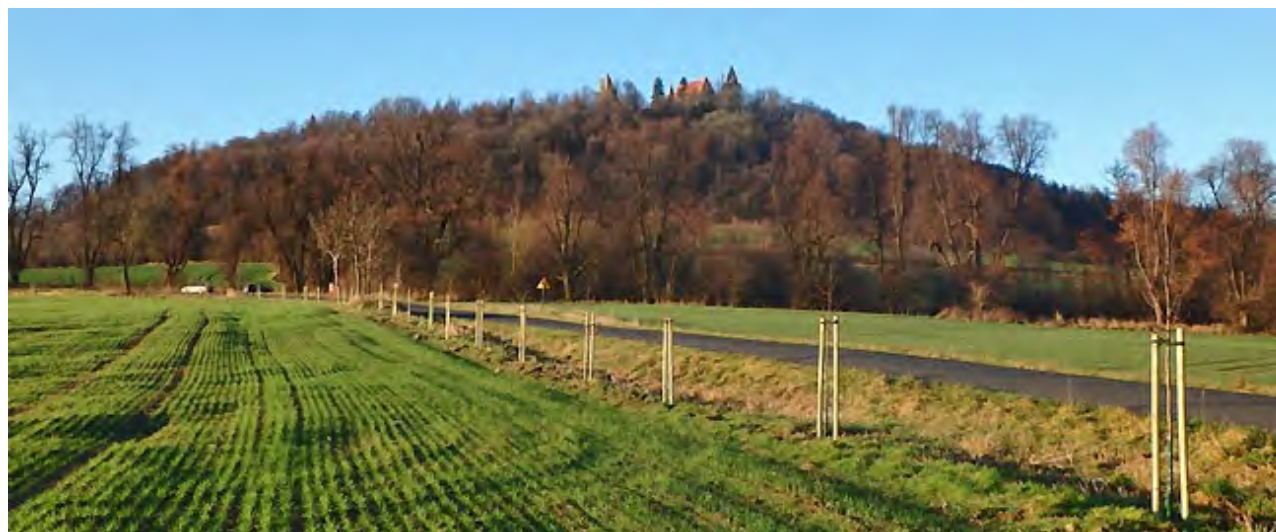
Opracowano i wykonano 2 tablice edukacyjne z informacjami dot. znaczenia kwitnących roślin dla owadów zapylających.

Projekt Inicjatywy oddolne „Rewitalizacja zabytkowej alei lipowej w Grodźcu”

Wykonano inwentaryzację istniejącej alei lipowej wzdłuż drogi powiatowej z Olszanicy do Grodźca pod kątem przyrodniczym. Drzewa, które kwalifikowały się do uznania za pomniki przyrody zostały opisane, a Fundacja Archeologiczna Archeo złożyła wniosek do Rady Gminy w celu przygotowania uchwały nadającej drzewom status pomników przyrody.

W miejscach, gdzie odnotowano braki w drzewostanie dokonano nowych nasadzeń 110 lip, zgodnie z zaleceniami Konserwatora. W realizację inicjatyw byli zaangażowani mieszkańcy wsi Grodziec, którzy uporządkowali teren pod nasadzenia.

Projekt Inicjatywy oddolne „Zagospodarowanie terenu zielonego wokół zalewu w Małomicach” woj.lubuskie

Odmulenie zbiornika – WZMiUW

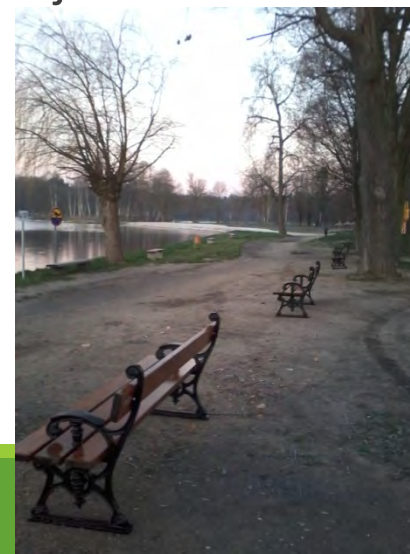
Z dwóch zbiorników powstał jeden duży

Z mułu ukształtowana została wyspa na zbiorniku oraz wyrównane brzegi

Pozostawiono trzcinowisko

Nasadzono rośliny nektarodajne wokół zbiornika, finansowanie nasadzeń w ramach Inicjatyw Obywatelskich dla Środowiska NFOŚiGW

Opiekę nad zbiornikiem sprawuje Centrum Integracji Społecznej w Małomicach

Projekt Inicjatywy oddolne „Owadzie oczko w Nowej Wsi Legnickiej”

Zagospodarowanie przyrodnicze oczka wodnego spowoduje zwiększenie bazy pokarmowej dla larw rzekotki i stworzenie korytarza ekologicznego dla tego gatunku

Wykonanie nasadzeń drzew i krzewów składających się z gatunków rodzimych wpłynie na zwiększenie bioróżnorodności, zmiękczenie w strefie publicznej przeszkody w wędrówce płazów i poszerzenie obszaru letniego bytowania rzekotki

Otaczając oczko wodne ogródkami i sadami powstanie miejsce korzystne dla owadów jako owadzia ostoja. Np.. dla biedronek, dzikich pszczół, sieciarek i innych owadów.

Projekt realizowany w ramach Inicjatyw

Obywatelskich dla Środowiska NFOŚ i GW

Projekt Inicjatywy oddolne „Park odnowimy - piękne miejsce stworzymy” (Godzięcin)

Staw parkowy otoczony jest samosiewami, z których opadające liście zamulają, a dodatkowo zacieniają zbiornik przyczyniając się do jego eutrofizacji

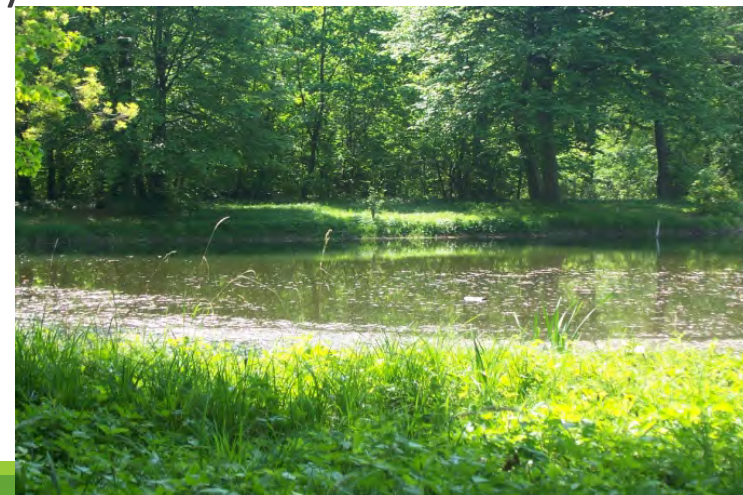
Rewitalizacja polega na oczyszczeniu stawu parkowego z mułu i odstonięciu powierzchni zbiornika poprzez usunięcie samosiewu

Realizowane jest oczyszczenie i wykonanie niewielkiej korekty ukształtowania brzegów stawu, przygotowane jest łagodne zejście które umożliwi płazom lepszy dostęp do wody w okresie godowym

Obrzeża stawu zostaną obsadzone roślinami kwitnącymi, przydatnymi dla owadów

Staw będzie miejscem lęgowym dla ptaków wodno-błotnych

Finansowanie Inicjatywy Obywatelskie dla Środowiska NFOŚ i GW

Projekt „Pola tętniące życiem – kampania na rzecz ochrony różnorodności biologicznej w krajobrazie rolniczym”

realizowany przez Towarzystwo Przyrodnicze Bocian z funduszy EOG <http://pola.bocian.org.pl>

Projekt koncentruje się na pokazaniu znaczenia przyrody rodzimych obszarów wiejskich, pokazaniu piękna i różnorodności, zwrócenie uwagi na te elementy krajobrazu rolniczego oraz sposoby gospodarowania umożliwiające ich zachowanie.

Grupą docelową projektu są mieszkańcy terenów rolniczych wschodniej Polski – głównie młodzież szkolna oraz rolnicy z województw: mazowieckiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i lubelskiego.

Główne działania projektu

W ramach projektu wydane zostały broszury edukacyjne, [pakiet edukacyjny](#) dla nauczycieli, scenariusze zajęć i [film przyrodniczy](#). Do działań projektowych zostali przygotowani lokalni animatorzy. Biorąc udział w lokalnych festynach, organizując autorskie wydarzenia, pokazy filmów, prowadząc lekcje pokazowe, przy pomocy ww. wydawnictw animatorzy będą promowali wśród społeczności lokalnej wiedzę na temat przyrody krajobrazu rolniczego oraz możliwości jej zachowania. Został również przygotowany film przyrodniczy pokazujący piękno przyrody krajobrazu rolniczego wschodniej Polski, są organizowane [wystawy](#) profesjonalnych zdjęć przyrodniczych i organizowane akcje ogławiania wierzb.

Projekt “Ochrona trzmiela i siedlisk z nim związanych oraz promowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie bioróżnorodności w Województwie Opolskim”

Projekt “Ochrona trzmiela i siedlisk z nim związanych oraz promowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie bioróżnorodności w Województwie Opolskim” współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020.

Źródło: <https://www.facebook.com/ochronatrzmiela/>

Projekt Bank drzewek

gromadzenie środków finansowych na zakup sadzonek drzew i krzewów od przedsiębiorstw, samorządów, organizacji, społeczności lokalnych

rośliny są przekazywane społecznościom lokalnym, szkołom, organizacjom, które wolontarystycznie posadzą je w swojej okolicy

posadzono ponad 1200 drzew

Mała retencja górską w Nadleśnictwach LP

Projekt „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie„. Projekt, realizowany w latach 2007-2015, powstał, by retencjonować, czyli gromadzić i zatrzymać wodę oraz ograniczać negatywne skutki powodzi i suszy na górskich obszarach leśnych.

W ramach projektu tworzy się niewielkie inwestycje w początkowym biegu rzek i strumieni w zlewniach górskich. W projekcie bierze udział ponad 50 nadleśnictw, a zakładane rezultaty to: 3500 szt. wybudowanych obiektów i ok. 1 300 000 m³ retencjonowanej wody.

<http://wildflowerturfblog.wildflowerturf.co.uk>

Przestrzeń publiczna

- zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dn. 27.03.2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym **przestrzeń publiczna** jest obszarem o szczególnym znaczeniu, służy poprawie jakości życia mieszkańców oraz zaspokaja ich potrzeby
- „**fragment przestrzeni** (...) przeznaczony na potrzeby realizacji bezpośrednich kontaktów pomiędzy uczestnikami życia społecznego oraz inne potrzeby społeczne korzystających z niego zbiorowości, pozostając jednocześnie fizycznie dostępny dla wszystkich zainteresowanych osób” Lorenz 2010
- Przykładami przestrzeni publicznej są drogi, place, skwery, zieleńce, ulice, chodniki, budynki, stanowiące własność publiczną

Alternatywne podejście do planowania przestrzeni publicznych

- Zmiana podejścia na partycypacyjne – „**społeczność jest ekspertem**”, na ostateczny wygląd przestrzeni mają wpływ nie tylko projektanci ale również jej użytkownicy „design for all”
- Społeczność lokalna uczestniczy w planowaniu od samego początku, a nie po fakcie wybiera rozwiązania
- Wykorzystanie znajomości mieszkańców lokalnych potrzeb, problemów i głębokiego zrozumienia jak dany obszar może funkcjonować
- Wykorzystanie otwartych metod i obserwacji funkcjonowania przestrzeni, ankietyzacji mieszkańców, wspólnych spotkań planistycznych.

Formalne uwarunkowania planowania przestrzeni

- **Zgoda gminy:** prace nasadzeniowe, zagospodarowanie przestrzeni małą architekturą, renowacja przestrzeni. Pismo wraz z koncepcją przekazane do gminy
- Zgłoszenie do Starostwa Powiatowego na elementy trwale związane z podłożem: tablica informacyjna, witacz, oraz elementy małej architektury ogrodowej: altana, ławki, ławostoły, piaskownice, śmietniki trwale związane z podłożem, utwardzenie powierzchni gruntu, ogrodzenie powyżej 2.20 m. Zgłoszenia powinna dokonać gmina

ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW WSI

- Skwer w centrum wsi

NASADZENIA NA TERENACH WSI

- Miejsca przy świetlicy

ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW WSI

- Tablice edukacyjne w centrum wsi

NASADZENIA NA TERENACH WSI

- Miejsca publiczne

Zagospodarowany zbiornik przeciwpożarowy w Kuniowie (gm. Kluczbork)

Wszelkiego rodzaju rzeki, potoki, jeziora i stawy pełniły dawniej ważną rolę w funkcjonowaniu wsi

Czasem tworzone związane z nimi zbiorniki stanowiące rezerwuary wody dla gospodarstw i na wypadek pożaru.

Kuniów zagospodarował betonowy zbiornik przeciwpożarowy nadając mu nowy ekologiczny charakter w ramach działań odnowy sołectwa

Wykorzystanie miejsc małej retencji do edukacji i integracji mieszkańców w Gogołowicach gm.Lubin

- Tablice edukacyjne nad brzegiem zbiornika
- Prowadzenie zajęć edukacji ekologicznej dla szkół
- Wykorzystanie wiaty integracyjnej mieszkańców
- Plany wzbogacenia brzegów o nasadzenia roślin nektarodajnych
- Finansowanie projektu WFOŚ i GW we Wrocławiu

ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW WSI

WIOSKI TEMATYCZNE JAKO IDEA WYKORZYSTANIA DZIEDZICTWA
PRZYRODNICZEGO WSI

WWW.WIOSKIZPOMYSLEM.PL

Borówki
Wioska Darów Lasu

Pasternik
Wioska Wiatru

Lipiany
Wioska Smaków

Kraśnik Dolny
Wioska Sześciu Zbóż

BORÓWKI - WIOSKA DARÓW LASU

Leśne specjały i ziołowe smaki

Małownicza wieś we Wrzosowej Krainie w Borach Dolnośląskich z ofertą edukacyjną na temat zielarstwa i leśnych specjałów dla grup zorganizowanych oraz osób indywidualnych.

Pakiet: [ZIELARSKI](#)

- Dwa warsztaty zielarskie we Wrzosowej Chacie - punkt Ekomuzeum Wrzosowej Krainy, do wyboru:

Kluczowe informacje

- www.klimada.mos.gov.pl
- www.adaptcity.pl
- www.malaretencja.pl
- www.zielonaakcja.pl
- www.pszczoly.zielonaakcja.pl
- www.pszczoly.zielonaakcja.pl/zadrzewienia.html

